

**Fredningsnævnet for Sydjylland
Sydlig del**

Dokken 1
6700 Esbjerg
Åbent 08.30-15.00
Tlf.: 9968 8800

E-mail: esbjerg@domstol.dk
www.domstol.dk/esbjerg
SE-nr. 50 03 28 17

17. januar 2020
Fredningssag FN SJS
33/2019

J.nr.: 33/2019: Ansøgning fra [ejeren] [ejeren] om dispensation til om-/til-/nybygning af bygningerne på ejendommen, Grønnekærvej 1, 6400 Sønderborg, matr.nr. 17a Dybbøl ejerlav, Dybbøl, kaldet "Skansegården", indenfor Dybbølfredningen.

Fredningsnævnet har den 2. juli 2019 modtaget en ansøgning fra advokat Jacob Fabritius de Tengenagel oprindelig på vegne [ejeren] Holding ApS nu [ejeren] [ejeren] om dispensation til om-/til-/nybygning af bygningerne på ejendommen, Grønnekærvej 1, 6400 Sønderborg, matr.nr. 17a Dybbøl ejerlav, Dybbøl, kaldet "Skansegården", indenfor Dybbølfredningen.

Der er søgt om følgende:

1. Stuehuset til den tidligere landbrugsejendom nedrives og genopføres på den eksisterende sokkel. Tagetagen ønskes udnyttet med gavlkviste centreret i bygningskroppen mod henholdsvis nord og syd samt med saddeltagskviste symmetrisk placeret på hver side af gavlkvisten.
2. Opførelse af en garagebygning på 145 m²
3. Opførelse af en let glasbygning

Den i punkt 2 nævnte garage ønskes placeret forskudt i forlængelse af stuehuset, og de 2 bygninger ønskes sammenbygget med den i punkt 3 lette glasbygning.

Alle de nævnte bygninger ønskes genopført i samme stil med gule flensborgsten som det eksisterende stuehus med pudsede tagfodsgesimser og hjørnepilastre og med sort ikke glaseret tegltag.

Ejendommen ligger i et område, der er fredet ved Overfredningsnævnets afgørelse af 23. november 1987 om fredning af et ca. 750 ha stort område ved Dybbøl og Vemmingbund i Sønderborg og Broager kommuner. Fredningen har til formål at bevare områdets enestående nationale værdier, forbedre mulighederne for oplevelsen af områdets historie, bevare de betydelige landskabelige værdier

og sikre offentlighedens adgang til færdsel i området. Det fredede område skal derfor bevares i dets nuværende tilstand.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 29. august 2019, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse. Som det fremgår nedenfor kunne Fredningsnævnet tiltræde, at den nuværende bygning/stuehus nedrives, og at der opføres en ny bygning på samme sokkel. Sagen blev udsat på indhentelse af Sønderborg kommune og Sønderjyllands Museums udtalelser. Efter modtagelsen af disse oplysninger blev sagen sendt i høring på ny.

Fredningsnævnet har besluttet at meddele ejeren ejeren dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, til opførsel af nybyggeri på samme sokkel som den eksisterende, der nedrives, let glasbygning og garagebygning på 145 m². Begrundelsen fremgår under afsnittet ”Fredningsnævnets afgørelse”.

Sagens baggrund:

Overfredningsnævnet har opdelt de fredede arealer i delområde A og delområde B. Ejendommen er beliggende i delområde A.

Overfredningsnævnet har fastsat blandt andet følgende bestemmelser for de fredede arealer:

”...

§ 1. Fredningsformål.

Fredningen har til formål at bevare områdets enestående nationale værdier samt sikre, at der kan skabes forbedrede muligheder for oplevelsen af områdets historie. Fredningen har endvidere til formål at bevare de betydelige landskabelige værdier, der er knyttet til området, og at sikre almenheden passende adgang til færdsel i området.

§ 2. Bevaring af området.

Det fredede område skal bevares i dets nuværende tilstand. Der må således bl.a. ikke opføres ny bebyggelse eller foretages terrænændringer eller tilplantning, medmindre en sådan tilstandsændring er tilladt i de følgende bestemmelser eller tillades ved en dispensation efter § 15...

...

§ 5. Terrænændringer.

Som anført i § 2 må der ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages afgravning, opfyldning eller planering...

...

§ 6. Bebyggelse.

- a. Med de i punkt b-e nævnte undtagelser må der ikke opføres ny bebyggelse (herunder tilbygninger samt skure og boder), og ombygning af en eksisterende bygning, hvorved den ydre fremtræden ændres, må kun foretages efter Fredningsnævnets forudgående godkendelse.
- b. Der må opføres sædvanlige læskure for kreaturer, men i delområde A skal Fredningsnævnet dog forinden godkende skurets beliggenhed og ydre fremtræden.
- c. Der må foretages ombygning og udvidelse af eksisterende landbrugsbygninger, men i delområde A skal Fredningsnævnet forinden godkende byggeriets ydre fremtræden.

...

§ 7. Andre konstruktioner og anlæg.

Der må heller ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg end bygninger. Eksempelvis må der

ikke anbringes plankeværker, reklamer, tårne, master eller vindmøller, og der må ikke anlægges campingpladser eller oplags- og lossepladser.

...

§ 15. Dispensationer.

En dispensation fra bestemmelserne i §§ 2-13 kan meddeles efter reglerne i naturfredningslovens § 34, hvis det ansøgte ikke vil komme i strid med fredningens formål.

...

Det fremgår af ansøgningen:

”...

Bygningerne, der ønskes opført fremgår af vedlagte tegningsmateriale fra Oesten Ingeniører & Arkitektur ApS. Som det fremgår heraf er der i hovedtræk tale om, at selve stuehuset til den tidligere landbrugsejendom genopføres på den eksisterende sokkel, idet en istandsættelse af den eksisterende bygning ikke skønnes hensigtsmæssig blandt andet som følge af, at bygningen har stået ubeboet hen igennem flere år, og hvor der er konstateret skimmelsvamp, ligesom opfyldelse af gældende bygningsreglement i forhold til energikrav ikke vil kunne opfyldes ved en renovering. Der vedlægges Bygningsundersøgelse fra DMR, der konkluderer, at den eksisterende “[e]jendom er udtjent, forfaldet er accelererende, og sundhedsmæssig uforsvarlig. Renovering af ejendommen vurderes at være teknisk uforenelig med lavenergiklasse 2020 i BR18”. Desuden ønskes opført en garagebygning og i mellem de to bygningskroppe ønskes opført en let glasbygning, således at bygningsmassen fremstår samlet. Bygningerne ønskes genopført i samme stil med gule flensborgsten som det eksisterende stuehus med pudsede tagfodsgesimser og hjørnepilastre, og med sort tegltag (ej glaseret).

Til gengæld fjernes således dels en bygning mod nord – der i BBR ses noteret som værende en del af bygning nr. 1, dvs. sammen med selve stuehuset – en barakbygning på 59 m² (bygning nr. 2 iht. BBR), og en barakbygning på 86 m² (bygning 6 iht. BBR).

I henhold til BBR er de to barakker (bygning 2 og 6) opført i 1990, hvilket dog ikke helt stemmer overens med de to dispensationssager fra hhv. 1999 og 2002. I 1999 (j. nr. 18/1999) blev der således givet dispensation til opstilling af en 71 m² stor soldaterbarak på vilkår af, at et ældre, muret gråt udhus blev nedrevet, og i 2002 (j.nr. 7/2002) blev der givet dispensation til en træbygning på 82,5 m² til erstatning af et ældre maskinhus på 49 m². Ansøger er ikke bekendt med de nærmere omstændigheder omkring opførelsen af disse barakker på ejendommen, og som nu ønskes nedrevet for at gøre bygningsmassen mere harmonisk og samlet.

I forbindelse med ansøgningen har ansøgeren som nævnt indhentet en bygningsundersøgelse fra Dansk Miljørådgivning A/S, der i erklæring af 26. juni 2019 har konkluderet, at ejendommen er stærkt nedslidt og beskadiget, og at det er forbundet med nærliggende sundhedsfare at opholde sig i ejendommen. Ifølge undersøgelsen er en renovering af ejendommen teknisk vanskelig og økonomisk urentabelt. Imødekomme af kravene for lavenergi klasse 2020, er i praksis umulig. Det vurderes, at ejendommen er nedrivningsmoden.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på nævnets møde den 29. august 2019, hvor nævnet tillige har foretaget besigtigelse.

Af protokollen fra mødet fremgår:

”For Sønderborg Kommune mødte arkitekt Rudi Benkjer og Hanna Spilling.

For ansøger mødte advokat Jacob Fabritius de Tengnagel tilligemed ejeren ejeren

Arkitekt Michael Gubi, Oesten Ingeniører & Arkitekter ApS

Finn Lindhart på vegne Danmarks Naturfredningsforening.

Fredningsnævnets formand indledte møde og gennemgik fredningsbestemmelserne.

ejeren ejeren oplyste, at han ikke købte ejendommen med henblik på nedrivning. Hans tanker var at få bygningerne renoveret. Efter indhentelse af en bygningsundersøgelse er det konkluderet, at en renovering ikke er mulig på grund af konstateret skimmelsvamp. Han ønsker derfor nu i stedet at nedrive stuehuset og at opføre en ny bygning på samme sokkel. I den forbindelse ønsker han endvidere at opføre en ny garagebygning og en let glasbygning. 2 eksisterende mindre bygninger på ejendommen vil i den forbindelse blive nedrevet. Det samlede ”aftryk” i landskabet vil ikke blive udvidet. Han ønsker at opføre de nye bygninger i samme stil, men med et mere moderne udtryk. Han har talt med Carsten Porskrog Rasmussen fra Museum Sønderjylland om den nye bygning. På baggrund af disse drøftelser har man revideret tegningerne. Carsten Porskrog Rasmussen har ikke set eller godkendt de nye tegninger. Den nye bygning vil have samme taghældning og samme højde som det nuværende stuehus. Der ønskes opført flere kviste, men dette er blot en moderne fortolkning og skyldes endvidere kravene i bygningsreglementet om lysindfald. Der ønskes ikke udført terrænændringer. Der er i forbindelse med ansøgningen taget højde for, hvilke bygningselementer Fredningsnævnet tidligere har tilladt indenfor fredningen. Han henviste i den forbindelse til det i ansøgningen oplyste og udleverede i den forbindelse tillige en rapport heromkring. Han vil i forbindelse med projektet foretage en rydning af dele af bevoksningen

omkring bygningerne i samarbejde med landskabsarkitekter. De store træer vil blive bevaret. Taget ønskes beklædt med blådæmpede teglsten, der ikke giver genskin.

Rudi Benkjer oplyste, at der tidligere har været indsendt en nedrivningstilladelse, men at denne er tilbagekaldt. Det var efter hans oplysninger forvaltningens indstilling, at der ikke burde gives nedrivningstilladelse, men når der søges igen vil det være en politisk beslutning, om der kan gives nedrivningstilladelse. Det er muligt, at ansøgningen om nedrivningstilladelse blev tilbagekaldt, fordi man ville afvente Fredningsnævnets stillingtagen.

Med hensyn til ansøgningen om opførelse af et nyt stuehus med videre er det kommunens overordnede opfattelse, at ansøgningen på mange punkter indeholder fine ideer. Det er positivt, at taget ønskes beklædt med blådæmpede teglsten. Kommunen vurderer, at tegningerne bør revideres, således at der ikke opføres så mange kviste som ønsket, og at kvistene i øvrigt bør reduceres i størrelse, alt med henblik på at ejendommen integreres bedre i landskabet. Bygningen bør have et mere beskedent udtryk. De sager, hvor der tidligere er givet tilladelser til bygningsændringer indenfor fredningen, ligger længere væk fra skansen. Grønnekærvej 1 ligger meget tæt på den centrale del af det fredede område, og der bør derfor udvises større varsomhed med bygningsændringer.

Advokat Jacob Fabritius de Tegnagel oplyste, at ansøger naturligvis vil være imødekommende, hvis Fredningsnævnet vurderer, at der er behov for ændringer i det ansøgte projekt.

Finn Lindhart oplyste, at Danmarks Naturfredningsforening på baggrund af oplysningerne om den nuværende bygnings tilstand er enig i, at bygningen bør nedrives. Der er ingen bemærkninger til, at ejendommen genopføres i samme størrelse med gule facadestenen. Der bør i forbindelse med den endelige ansøgning tages endelig stilling til udseendet, når der fremsendes et mere detaljeret projekt.

Margit Laub oplyste efter en votering i nævnet, at Fredningsnævnet kan tiltræde, at den nuværende bygning nedrives, og at der opføres en ny bygning på samme sokkel. Der er med hensyn til den nærmere udformning af den nye bygning behov for indhentelse af en skriftlig udtalelse fra Museum Sønderjylland og en skriftlig udtalelse fra Sønderborg Kommune. Endvidere forudsætter en dispensation, at der fremlægges endelige tegninger med målangivelser og med angivelse af materialevalg mv.

Sagen blev udsat på, at de nævnte udtalelser med videre fremsendes.”

Advokat Jacob Fabritius de Tegnagel sendte herefter en mail af 5. september 2019 hvoraf blandt andet fremgik:

”...I samme forbindelse skal jeg henlede Fredningsnævnets opmærksomhed på, at det er ansøgers opfattelse, at Sønderborg Kommunes bemærkninger, som udgangspunkt må holde sig inden for den ressortmæssige interesse, som Sønderborg Kommune som offentlig myndighed måtte findes at have. Der kan herved henvises til lovbemærkningerne til lov nr. 9 af 13. marts 1992 i forhold til offentlige myndigheders klageberettigelse i § 86, stk. 1 nr. 2 (nu nr. 3), hvor det forudsættes, at klageberettigelsen kun udnyttes, når myndigheden har en ressortmæssig interesse. Det samme må som udgangspunkt også gælde i forhold til bemærkninger til de offentlige myndigheder, der høres i forbindelse med en dispensationssag.

Som det også blev anført under besigtigelsesmødet, så er Sønderborg Kommunes ressortmæssige interesse først og fremmest i henhold til de interesser, der følger af lov om bygningsfredning (bevaringsværdig bygning, der søges nedrevet), og byggelovens regler (opførelse af ny bygning), og hvor der i forhold til sidstnævnte blandt andet blev drøftet bygningsreglementets krav i kapitel 18 om lys og udsyn. Heraf følger blandt andet, at der skal være tilgang af dagslys, og at rummene er tilstrækkeligt belyste. Tilstrækkelig tilgang af dagslys kan dokumenteres ved, at glasarealet uden skyggende forhold svarer til mindst 10 pct. af det relevante gulvareal, jf. bygningsreglementets § 379, stk. 2. Udnyttelse af tagetagen stiller derfor selvsagt krav til et vist antal vinduer...”

Sønderborg Kommune har i notat af 13. september 2019 følgende bemærkninger til ned- og ombygning af ejendommen:

”...Skansegården er bevaringsværdig med en bevaringsværdi på 3 ifølge SAVE-Skalaen. Endvidere er den beliggende i et område, der i kommuneplan 2017 2029 er udpeget som værdifuldt kulturmiljø, hvilket omfatter en større del af det østlige skanseområde.

Bevaringsværdierne findes i bygningens arkitektur, placering og originals substans, der understreger den stilperiode bygningen blev opført i. Endvidere er Skansegården en del af historien om krigen i 1864 og den efterfølgende genopbygning af området, hvor Skansegården udgør en autentisk og formidlende del af det skanseområde, der i dag er en stor del af byens identitet og kulturarv.

Sønderborg Kommune oplyser derfor om, at der hurtigst muligt bør søges og opnås en nedrivningstilladelse fra Sønderborg Kommune, da denne er det primære grundlag for den fremadrettede sagsbehandling.

Sønderborg Kommune anbefaler, at der ikke gives nedrivningstilladelse til stuehuset.

Skansegården bør i stedet nænsomt renoveres/istandsættes i overensstemmelse med bygningens stilperiode, således at den vil indgå som en beskeden og velintegreret del af skanseområdet, der ikke tilsidesætter områdets kulturhistoriske værdier eller fremstår dominerende.

Kommentar og anbefalinger til det projekterede projekt

Følgende kommentar og bemærkninger er baseret på ansøgers indsendte projekt, hvor anbefalingerne til det nye projekt kun er relevante, såfremt der meddeles nedrivningstilladelse til Skansegården. Forvaltningen i Sønderborg Kommune har ved tidligere ansøgning den 24. marts 2019 indstillet til forbud mod nedrivning ved Teknik- og Miljøudvalget, hvor ansøgningen den 7. maj 2019 blev trukket tilbage. Sønderborg Kommune anbefaler derfor, at der genansøges, hvorefter Teknik- og Miljøudvalget i Sønderborg Kommune vil tage stilling til sagen.

Såfremt der af Sønderborg Kommune meddeles tilladelse til nedrivning er det vores vurdering, at den nye bygning i højere grad end det indsendte projekt illustrerer, skal tilpasses den stedlige byggestil og udformningsprincip.

En eventuel ny bygning skal underlægge sig den landskabelige fortælling i det historisk fredede landskab. Den kulturhistoriske og miljømæssige kontekst som Skansegården bidrager til, skal derfor i højere grad indarbejdes i det nye projekt.

Ses der på ansøgningsmaterialet for stuehuset, ses der positivt på den takt og proportionering, samt delvise materialevalg, hvor der kan nævnes facaderne i blank murværk, koblede rammer, kampesten, murede skorstenspiber og trukket gesims, der er indtænkt i projektet, endvidere ser Sønderborg kommune heller ikke udfordringer i stuehusets placering, der ifølge ansøgningen placeres på det oprindelige fodaftryk.

Når der fokuseres på bygningens arkitektur, der viser en nyfortolkning af det klassicistiske længehus/stuehus, er det vores vurdering, at den har et moderne og pompøst arkitektonisk udtryk, der efter vores vurdering, hverken afspejler den stedlige byggetradition eller den tidsperiode hhv. Skansegården og områdets primære bygninger er opført i, hvilket vi vurderer bør være mere beskeden, som der ses ved den eksisterende Skansegård.

Dette skyldes, at Skansegårdens beliggenhed er meget central og nærværende, sammenlignet med områdets øvrige bygninger. Gården har en meget synlig placering i landskabet og dens sammenspil med dette skal derfor være afvejet så bygningen ikke optager for stor opmærksomhed set i forhold til de omkringliggende skanser.

Bygningen ligger blot 150 meter fra Skanse 3 og i umiddelbart tilknytning til Gendarmstien/Adgangssten. Således kan væsentlige ændringer af eksempelvis proportioner og/eller materialevalg let komme til at påvirke oplevelsen og formidlingen af stedet på uhensigtsmæssig vis. Bygningens status som "gård" bør opretholdes så den ikke kommer til at fremstå som en herregård eller palæ. Her er det især detaljering med de mange kviste og den store balkon der taler ind i sproget om et palæ og ikke et husmandssted. Derved fremstår det for pompøst.

Anbefaling

Stuehuset

Sønderborg kommune anbefaler, at et eventuelt nyt stuehus, i højere grad afspejler de kvaliteter Skansegården har i dag, hvor materiale og udformningsprincipperne gengives i en ny bygning, hvor stilen er mere afdæmpet og beskedne.

Her anbefales, at projektet tilrettes, hvor

- der på tagfladerne bruges en gennemfarvet tagsten i Gl. Dansk format i nuancen naturrød, eller alternativt en blådæmpet teglsten, hvilket ansøger selv nævnte under mødet. Dette er for at materialerne ikke virker for skarpe og fremspringer for tydeligt i landskabet, hvor det samtidig underbygger den stedlige byggetradition i midten af det 1800 århundred.
- kvistene placeres på taget og graves ikke ind i tagfladen. I forslaget arbejdes der med at subtrahere, dette er et moderne greb. Førhen arbejdede man med at addere. Endvidere bør kvistene udføres som traditionelle kviste uden franske altaner, hvor tagfladen løber under kvisten med minimum 3 sten. Endvidere bør antallet af større kviste reduceres med minimum 2 stk. pr. tagflade på stuehuset, eller udskiftes med stiltilpassede 6- eller 9-stensvinduer. Tagfladens øvre ovenlysvinduer/kviste bør undlades, hvis ikke disse er nødvendige. Alternativt kan disse udskiftes med 6-stensvinduer.
- stuehusets frontkarnap, indgangsparti og terrasse trækkes længere ind mod facaden, helst i flugt som der ses på Skansegården, hvor en mindre risalit eller portal, der markerer indgangspartiet eventuelt kan placeres Terrassen er et "pompøst" element der taler ind i formsproget af palæ eller patricia villa, hvilket ikke er en bygningstype der tilpasser sig skanselandskabet.
- frontispicen bagtil undlades. Frontispicen gør, at bygningen mister sin orientering samt det hierarkiske forhold mellem frontfacade og bagfacade opløses. En opstalt af denne facade, ville endvidere være at fortrække, da der på nuværende tidspunkt ikke findes illustrationer af denne facade. Frontispicen mod bagsiden kunne med rette udskiftes med en kvist eller lign., der ikke på samme måde drager opmærksomhed.
- antallet af terrassedøre reduceres. Dette kan først uddybes, når der kan fremvises en opstalt af den respektive facade.
- de mursten der anvendes er neddæmpet i nuancen med let spil, samt med en lettere rustik overflade (ikke glat). Der anbefales, at der anvendes gule flensborgtegl. Ansøger redegjorde for, at disse ikke kunne købes mere. Sønderborg Kommune oplyser, at disse stadig kan erhverves, endda lokalt. Alternativt kan der anvendes genbrugssten.

Garagen og orangeri

Garagebygningen på 145m² i sammenhæng med orangeriet, gør at bebyggelsen udvides markant, da de udgør en samlet bygningsmasse, der vil fremstå lettere dominerende. hvor længden og volumen af bygningsmassen specielt vil opleves fra Grønnekærvej samt den nærliggende offentlige adgangssti til skanserne.

Her anbefales, at projektet tilrettes, hvor

- garagen placeres vinklet mod stuehuset ... Dette stemmer overens med gårdprincippet hvor bygningerne vil "omkranse" en gårdsplads. Den vinklede placering af garagen kan også være med til at nedbryde det lettere højtidelige/dominerende udtryk projektet frembringer i sit hele.
- garagen i højere grad fremstå som en garage og bør nedskaleres. Kviste med gulv til loftvinduer samt franske altaner, skorstenen og terrassedørene gør, at garagen fremstår som en ekstern beboelsesbygning og skal undlades eller minimeres markant. Opstalt af garagen bagside er manglende kan der kan derfor ikke kommenteres yderligere på dette.
- orangeriet bør undlades eller placeres et andet sted, hvor der dog stadig skal være en visuel tilknytning til stuehuset (maksimalt 20 m fra stuehuset). Eventuelt mellem vinklingen af stuehus og garage.
- orangeriet udføres i træ, med en detaljeringsgrad der komplimenterer stuehuset.

Konklusion

Såfremt der fra Sønderborg kommune meddeles tilladelse til nedrivning, anbefales det, at erstatningsbyggeriet i form, proportionering og materialevalg er i overensstemmelse med Skansegårdens arkitektoniske udtryk, der med sin lettere underspillede og beskedne detaljeringsgrad og form, fremstår som en

autentisk og tilpasset bygning, der ikke fjerner opmærksomheden fra de nærliggende skanser, sigtelinjerne og de grønne arealer der karakteriserer området. Sønderborg kommune anbefaler, at der frembringes et mere detaljeret tegningsmateriale, før der gives endelig tilladelse.
...”

Advokat Jacob Fabritius de Tengnagel har i brev af 14. november 2019 anført følgende til kommunens notat:

”...Det overordnede indtryk i notatet er, at det ansøgte byggeri skulle fremstå *dominerende og pompøst*, og *ikke et husmandssted*. Et stuehus med et bebygget areal på 290 m² bygget i 1872 på arealer, hvor al bevoksning var ryddet som følge af slaget på Dybbøl få år for inden har utvivlsomt været dominerende og pompøst og har aldrig været i nærheden af at kunne karakteriseres som et husmandssted.

Der anføres også i notatet, at ”... *Skansegården [er] en del af historien om krigen i 1864 og den efterfølgende opbygning af området, hvor Skansegården udgør en autentisk og formidlende del af det skanseområde, der i dag er en stor del af byens identitet*”. Dette står i skærende kontrast til, at hidtidig ejer, Naturstyrelsen efter 56 års statsligt ejerskab med en omskiftelig anvendelse af ejendommen, i 2018 ønskede at sælge ejendommen. Det står også i skærende kontrast til de udsagn man har kunnet læse f.eks. i Jyske Vestkysten den 13. april 2019, hvor Carsten Porskrog Rasmussen (enhedsleder Museum Sønderjylland), Bendt Olesen (bestyrelsesmedlem Historiecenter Dybbøl Banke) og Jens Møller (tidl. formand for Museum Sønderjylland) samstemmende udtalte, at Skansegården ikke tager betydelige historiske værdier med sig i graven.

Endvidere indeholder notatet en sådan nidkærhed omkring detaljer i forhold til udførelsen som rækker langt ud over sådanne vilkår, der med rimelighed kan stilles i en dispensationssag, hvor der overordnet er tilkendegivet, at man fra Fredningsnævnet kan acceptere en nedrivning og tilladelse til nyopførelse på samme sokkel, og hvor et nyt byggeri nødvendigvis må opfylde de krav, der følger af byggelovens regler om blandt andet lysindfald, som stiller krav til størrelsen af antallet af vinduer og størrelsen heraf. En nyopførelse må således tillades også under anvendelse af til dels opdaterede udtryksformer og nye materialer, blot ikke trykket på de fredede arealer øges. Det er ikke tilfældet her. Som anført i ansøgningen af 2. juli 2019, så er der også tidligere givet dispensation til nyopførelse på Grønnekærvej 6 (j.nr. 39/1998) og Dybbøl Banke 33 (j.nr. 50/2004) fremfor renoveringer, som ikke vil stå mål med nutidige bygningsmæssige krav i henhold til byggeloven.

Særligt i forhold til placeringen af garagen så ønsker ansøger at fastholde den angivne placering, som er beliggende samme sted som tidligere driftsbygninger har været placeret. Endvidere er der arealmæssigt tale om samme størrelse som eksisterende bygning 2 og 3, som blot samles i én bygning og med samme overordnet udtryk som boligen. Der kan igen henvises til Grønnekærvej 6 (j.nr. 39/1998), med samme bygningsmæssige sammensætning med et stuehus og en parallelforskydte garagebygning. Tilsvarende gælder også for Grønnekærvej 8, ligesom der også kan henvises til Dybbøl Banke 3 (j.nr. 9/2005), med samme parallelforskydning af garagebygning i forhold til stuehuset....”

Museum Sønderjylland har i mail af 15. november 2019 udtalt:

”... er enige i placeringen af stuehuset og placeringen af garagebygningen i forlængelse af og forskudt herfor.

Huskroppens proportionering og saddeltag med 2/3 valm er acceptabel og i overensstemmelse med det nuværende stuehus. At der etableres gavlkviste på begge facader er ikke fremmed for egnen, dog synes fremtrækningen af gavlkvistens underetage for at skabe vindfang og altan herover, at virke fremmed for egnen og bygningstypen. Det anbefales derfor at dette undlades.

Dog findes antallet og udformning af kvistene som altankviste at virke for voldsomt i tagfladen. Det anbefales derfor i stedet at placere to vindueskviste (kviste der ikke går til tagskægget) på hver side af gavlkvistene på henholdsvis syd og nord tagfladerne. Antallet af kviste på garagen er acceptabelt, om end det bør overvejes at gå fra de foreslåede altankviste til vindueskviste.

Anvendelse af gule flensborgsten og pudsede gesimser er et glimrende valg for bygningen, hjørnekvadrene og kvaderfugningen omkring garageporten og døråbningen bør dog genovervejes, da de mange hvide flader vil forstyrre de ellers rolige facader.

...”

Ansøgeren har herefter via advokat Jacob Fabritius de Tegnagel i mail af 25. november 2019 revideret ansøgningen således:

”..

Det anerkendes, at museet er enige i placeringen af bygningerne.

I forhold til ansøgers ønske om, at trække den sydlige gavlkvists underetage frem for at skabe vindfang og ikke mindst altan herover, så anerkendes det, at en sådan altan formentlig ikke findes på *originale* tilsvarende bygningstyper. Men der er tale om en pastiche, hvor der er netop er tilføjet et nutidigt islæt i form af udnyttelse af tagetagen til beboelse – til familiens 4 børn – og hvor muligheden for at kunne gå ud i det fri direkte fra tagetagen vil være ønskværdigt. Et tilsvarende nutidigt islæt ses også for andre bygninger i fredningen, som Fredningsnævnet har givet tilladelse til. Det gælder således Grønekærvej 6, hvor der netop er givet mulighed for altan både mod syd og vest på underetagens karnapper.

...

Og tilsvarende på Dybbøl Banke 33

...

For så vidt angår kvistene på hver side af gavlkvistene af hovedhuset, så vil ansøger gerne imødekomme museet, så der alene placeres 2 kviste på hver side af gavlkvistene, således at der er den samme afstand mellem kvistene, som på garagebygningen. Af hensyn til muligheden for udnyttelsen af tagetagen til beboelse – herunder særligt kravet til lysindfald i bygningsreglementet – så ønskes kvistene bevaret som altankviste og ikke kun vindueskviste, som foreslået.

De af ansøger angivne materialerne opretholdes, og museets bemærkninger omkring hjørnekvadrene og kvadfugningen omkring garageporte og døråbningen kan ansøger fint imødekomme.

...”

Fredningsnævnets afgørelse

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, kan fredningsnævnet dispensere fra bestemmelserne i en fredning, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Videregående afvigelser fra en fredning end nævnt i stk. 1, og helt eller delvis ophævelse af en fredning kan, jf. stk. 5, kun foretages efter reglerne om gennemførelse af fredninger.

Fredningen har til formål at bevare områdets enestående nationale værdier samt sikre, at der kan skabes forbedrede muligheder for oplevelsen af områdets historie. Fredningen har endvidere til formål at bevare de betydelige landskabelige værdier, der er knyttet til området, og at sikre almenheden passende adgang til færdsel i området.

Fredningsnævnet lægger efter besigtigelsen og den indhentede undersøgelse fra Dansk Miljørådgivning A/S til grund, at en istandsættelse af det eksisterende stuehus ikke vil være hensigtsmæssig.

Fredningsnævnet finder, at en nedrivning af det eksisterende stuehus og opførsel af et nyt på den eksisterende sokkel, en garagebygning på 145 m² mod nedrivning af 2 barakker og en bygning nord for stuehuset og en let glasbygning placeret som vist på tegning til ansøgningen ikke vil være i strid med fredningens formål eller virke skæmmende for det fredede område. Fredningsnævnet lægger vægt på, at bygningsmassen efter nedrivningen af eksisterende bygninger bliver mere samlet og vil fremtræde mere harmonisk.

Med hensyn til bygningernes udseende lægger Fredningsnævnet i overensstemmelse med udtalelsen fra Museum Sønderjylland vægt på, at de fremstår i overensstemmelse med det, der er typisk for

egnen. Ansøgeren har ansøgt om fremtrækning af gavlkvistens underetage for at skabe vindfang og altan herover og dermed ud over den eksisterende sokkel og har henvist til Grønnekærvej 6 og 8 og Dybbøl Banke 33. Ejendommen ligger imidlertid tættere på den historiske centrale del af fredningen i modsætning til de nævnte ejendomme. Denne del af bygningen kan virke for dominerende i det fredede område tæt på den historiske del af fredningen.

Der er på den eksisterende bygning et kvistparti. Etablering af gavlkvist med vindfang og altan herover må i givet fald etableres inden for den eksisterende sokkel som f.eks. ved Grønnekærvej 8, så det ikke fremtræder så dominerende i forhold til den historiske centrale del af fredningen.

Fredningsnævnet finder endvidere, antallet af kviste på bygningen skal reduceres, og at de på bygningen og garagebygningen ændres fra altankviste til vindueskviste som anbefalet af Museum Sønderjylland.

Fredningsnævnet godkender anvendelse af gule flensborgsten, og at taget på stuehuset og garagebygningen som oplyst under besigtigelsen beklædes med blådæmpede teglsten, der ikke giver genskin.

Fredningsnævnet er således i sin helhed i øvrigt enig i Museum Sønderjyllands bemærkninger, der til dels er imødekommet af ansøgeren.

Fredningsnævnet meddeler derfor i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, dispensation til nedrivning af stuehuset og 3 andre bygninger og opførsel af ny bygning på samme sokkel med garage forskudt med bygningen og en glasmellemgang placeret som vist på skitse vedlagt ansøgningen.

En endelig dispensation forudsætter fremsendelse af et endelig projekt, der udarbejdes i overensstemmelse med de anvisninger, som Museum Sønderjylland er fremkommet med i sin udtalelse af 15. november 2019, og Fredningsnævnets bemærkninger med målangivelser og oplysning om materialevalg.

Klagevejledning:

Der kan inden 4 uger efter den dag, denne afgørelse er meddelt, klages til Miljø- og fødevareklagenævnet over afgørelsen. Hvis afgørelsen er offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Borgere, virksomheder, myndigheder og organisationer skal indsende klagen til Miljø- og fødevareklagenævnets klageportal via borger.dk eller virk.dk.

Der er et direkte link til borger.dk og virk.dk via Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb.

En klage skal være tilgængelig for førsteinstansen i Klageportalen senest kl. 23:59 på den dag, hvor klagefristen udløber. Det indebærer, at klager har godkendt og betalt gebyr/bestilt faktura i Klageportalen.

Klageren skal oplyse sit CPR-nummer eller CVR-nummer.

Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside indeholder information om beregning af klagefrister i de tilfælde, hvor en klager anmoder om at blive undtaget fra brug af Klageportalen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr. Gebyret udgør for privatpersoner 900 kr. Virksomheder, organisationer og offentlige myndigheder skal betale 1.800 kr. for behandling af eller genoptagelse af en klage. Det nævnte gebyr reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks med virkning for klager, der modtages i nævnet fra og med den 1. februar 2017. Gebyret er endnu ikke reguleret for 2017, men vil blive teknisk efterreguleret.

Miljø- og fødevareklagenævnet påbegynder først behandlingen af en klage, når gebyret er modtaget. Klagegebyr opkræves af Miljø- og fødevareklagenævnet. Betaling af klagegebyr sker ved elektronisk overførsel eller ved indbetalingskort til Miljø- og fødevareklagenævnet. Gebyr skal indbetales indenfor en af Miljø- og fødevareklagenævnet fastsat frist. Hvis gebyret ikke indbetales inden udløbet af fristen, afvises klagen.

Vejledning om gebyrbetalingen kan findes på Miljø- og fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk/planklagenaevnet.

Gebyret bliver tilbagebetalt, hvis klagen bliver afvist, fordi klagefristen er overskredet, klager ikke er klage-berettiget eller fordi Miljø- og fødevareklagenævnet ikke har kompetence til at behandle klagen.

Gebyret tilbagebetales også, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, eller hvis klager får helt eller delvist medhold i klagen. Hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af afgørelsen som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og fødevareklagenævnet, tilbagebetales gebyret dog ikke.

Hvis klager trækker klagen tilbage, mens sagen er under behandling i nævnet, vil gebyret som udgangspunkt også blive betalt tilbage. Miljø- og fødevareklagenævnet kan dog beslutte, at gebyret ikke tilbagebetales, hvis klagen trækkes tilbage på et tidspunkt, hvor nævnet allerede har foretaget en stor del af sagsbehandlingen.

Tilladelsen må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at tilladelsen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er givet.

Såfremt projektets gennemførelse kræver tilladelse eller dispensation efter anden lovgivning, skal ansøgerne rette henvendelse til den myndighed, der administrerer tilladelser eller dispensationer i henhold til denne lovgivning.

Fredningsnævnet for Sydjylland, Sydlig del
Esbjerg den 17. januar 2020

Margit G. Laub
formand

Denne afgørelse er sendt til:

Advokat Jacob Fabritius de Tengnagel jft@andersen-partners.dk
Sønderborg Kommune, post@sonderborg.dk og giad@sonderborg.dk
Miljøstyrelsen, mst@mst.dk;
Slot- og Kulturstyrelsen, post@slks.dk
Museum Sønderjylland, tekr@museum-sonderjylland.dk
Danmarks Naturfredningsforening/København, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening/Sønderborg, soenderborg@dn.dk
Dansk Botanisk Forening Jyllandskredsen, finn.borchsenius@sm.au.dk
Dansk Ornitologisk Forening, soenderborg@dof.dk,
Friluftsrådet centralt: fr@friluftsraadet.dk
Friluftsrådet Sønderborg: soenderjylland@friluftsraadet.dk